Özellikle 12 Eylül 1980 darbesinin ardından çok sayıda sosyalist örgütün yöneticileri ve kadroları ülke dışına çıkmak zorunda kaldılar. Bazıları birkaç yıldan beri ülke dışındaydılar. Hepsi aranıyordu ve yakalanmaları durumunda onları işkence, ağır hapis cezaları belki de idam bekliyordu.

İlk birkaç yıl iltica başvurusunun sonucunu beklemekle, yeni ülkeye biraz olsun alışmakla geçti. Daha sonra önceden düşünülmeyen sorunlar çıkmaya başladı.

Ülkede iken çok kişi yasadışı faaliyet yürütmek zorunda olduğu için insanlar birbirlerini sık aralıklarla görmezdi. Güvenlik nedeniyle bu uygulama vardı. Dolayısıyla da aynı örgütün insanları birbirlerini farklı alanlarda görmemiş, tanımamış olurdu.

Ülke dışında durum değişti. Sık olarak görüşmek, düşünülebilecek her konu hakkında uzun konuşmak, farklı alanlarda birlikte bulunmak mümkündü.

Sonuç çok sayıda örgüt militanında yaşanan hayal kırıklığı oldu.

Ülke içinde şartlar gereğince fazla tanıyamadıkları önderlerini ülke dışında daha iyi tanımak imkanı bulmuşlardı ve “yıllarca bizi bu mu yönetti?” sorusu ister istemez düşünülüyordu.

Ülkede her konuda olmasa bile birçok alanda yeterli görülen önder ya da önderler, ülke dışında başka insanlar olmuşlardı. Basit işleri bile kendileri yapamıyorlar, mesela bir sigara otomatından sigara alırken zorlanıyorlar, yabancılar polisine ya da doktora gitmek için –geldiklerinden sonra aylar geçmiş bile olsa- mutlaka başkasının yardımına ihtiyaç duyuyorlardı.

Dil kursuna gidiyorlardı ama dil öğrenebildikleri söylenemezdi.

Burası farklı bir ülkeydi ve insanlar farklı şartlarda farklı gelişiyorlardı.

Ülke dışında yaşanan örgütsel ayrılıkların –açıkça söylenmese bile- önemli nedenlerinden birisi önderlerdeki bu yetersizlikti, yeni ülkeye uyamamaktı.

Gerekçe aranırsa bulunur.

Özellikle uyumsuzlar tarafından en fazla tercih edilen gerekçe şöyleydi: burada devrimcilik yapılmaz, arkada bıraktığımız ülkede yapılır.

Gerçekte ise politik insan her yerde politiktir. Zorlukları aşar ve yeni ülkede de politik olmanın yollarını bulur.

Aradan yıllar geçtikçe durum daha da kötüleşir. Gazete okuyacak kadar bile dil öğrenemeyen çok sayıda örgüt önderi ne yapacağını bilemez durumdadır.

Geldikleri ülkede kendileriyle aynı görüşleri savunan politik örgütler bulunmuştur ama bunlarla görüşmeye –geldikten sonra yıllar geçmiş bile olsa- çevirmenle gidilir.

Dili mükemmel olmasa bile öğrenmiş olmanız böyle görüşmelerde ciddiye alınmanız için özellikle gereklidir.

Önder durumun garipliğini hissetmeyebilir ama çevirmen örgüt üyesi anlar.

Ardından örgüt içinde yeni sorunlar çıkacaktır.

Sosyalist harekette 1978'liler diye anılan bir devrimci kuşağın çok sayıda önderi ülke dışında kaybolacaktı. Dar bir çevrenin dışına çıkamıyor, yaşadıkları ülkede ne olduğunu ya Türkçe gazetelerde yazıldığı ya da dil bilenlerin kendilerine aktardıkları kadar anlayabiliyorlardı.

Özellikle Almanya gibi politik olarak hareketli ülkelerde sürgünlerin veya genel olarak göçmenlerin temel sorununu hala yabancı düşmanlığı ve ırkçılık olarak görmek bu iletişimsizliğin sonucuydu.

Sosyalist harekete yıllarını vermiş bu insanların daha iyi olmasını isterdim ama istemekle olmuyor ne yazık ki…